

LEV TOLSTOY

İNSAN NE İLE YAŞAR

DESTEK YAYINLARI: 1101
EDEBİYAT: 342

LEV TOLSTOY / İNSAN NE İLE YAŞAR

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşın
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Çevirmen: Melis Balbozan
Editör: Özlem Küskü
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Nisan 2019
2. Baskı: Şubat 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-579-3

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

LEV TOLSTOY

Çevirmen: Melis Balbozan

İçindekiler

İnsan Ne ile Yaşar.....	5
Söndürülmeyen Kıvılcım Evi Yakar	39
Mum.....	61
İnsana Ne Kadar Toprak Gerekir?.....	75

İNSAN NE İLE YAŞAR

Biz kardeşleri sevdiğimiz için ölümden yaşama geçtiğimizi biliyoruz. Sevmeyen ölümdedir.

1. Yuhanna 3:14

Kimde dünya malı olur ve kardeşini ihtiyaç içinde görür ve ondan şefkatini esirgerse Tanrı'nın sevgisi onda nasıl baki kalır? Yavrularım, sözle ve dille değil hakikatle sevelim.

3:17-18

Sevgi Tanrı'dandır ve seven herkes Tanrı'dan doğmuştur ve Tanrı'ya tanır. Sevmeyen kimseler Tanrı'ya tanımaz, çünkü Tanrı sevgidir.

4:7-8

Hiçbir zaman, hiç kimse Tanrı'ya görmemiştir; fakat birbirimizi seversek, Tanrı içimizde yaşar ve sevgisi bizde ikmal etmiş olur.

4:12

*Tanrı sevgidir ve sevgide yaşayan
Tanrı'da yaşar ve Tanrı da onda yaşar.*

4:16

*Eğer biri Tanrı'yı seviyorum der ve kardeşinden
nefret ederse, yalancıdır; çünkü kardeşini
sevmeyen göremediği Tanrı'yı sevemez.*

4:16

I

Zamanın birinde ufak bir mujik kulübesinde karısı ve çocuklarıyla yaşayan bir ayakkabıcı vardı. Ne kendilerine ait bir evleri ne de toprakları vardı; tek geçim kaynakları ayakkabıcılıktı. Emek ucuz, ekmek pahalıydı ve çalışıp kazandıkları her şey yiyeceğe gidiyordu. Ayakkabıcının karısıyla ortaklaşa kullandığı bir gocuğu vardı ama o da lime lime olmuştu; iki yıldır yeni bir gocuk diktirmek için koyun postu almak üzere para biriktiriyorlardı.

Sonbaharda biraz paraları birikmişti; üç kâğıt ruble karısının sandığında duruyordu, beş ruble yirmi kapık köydeki mujiklerden alacakları vardı.

Bir sabah, ayakkabıcı post almak için köye gitmeye hazırlandı. Gömleğinin üzerine karısının Çin bezinden

ceketini giydi, onun üzerine de kaftanını geçirdi, üç kâğıt rubleyi cebine koydu, baston niyetine bir dal kırdı ve kahvaltıdan sonra yola koyuldu. “Mujiklerden beş ruble alırım, üç de ben eklerim; böylece gocuk için lazım olan postu alabilirim” diye düşünüyordu.

Ayakkabıcı köye geldi; mujiklerden birine uğradı, adam evde yoktu, karısı gelecek hafta onlara parayı göndereceğine söz verdi, ama para vermedi. Sonra bir diğerine uğradı ayakkabıcı. O da “Param yok” diye yeminler etti ve çizmesini onarması şartıyla sadece yirmi kapik verdi. Ayakkabıcı postu veresiye almak istedi; ancak satıcı buna razı olmadı.

“Parayı getirirsen dilediğini alırsın, veresiyeyi toplanmanın ne kadar zor olduğunu iyi biliriz.”

Böylece ayakkabıcı hiçbir işini halledemedi. Elinde sadece tamir için aldığı yirmi kapik ve bir çift çizme vardı.

Ayakkabıcının bu işe hayli canı sıkılmıştı. Yirmi ka-piği de votkaya yatırıp postu alamadan evine doğru yola koyuldu. Sabahki hava ayakkabıcıya daha soğuk gelmişti ama şimdi içince gocuğu olmasa da ısınmıştı. Yolda yürürken değneğiyle donmuş toprağa vuruyor, diğer elindeki çizmeleri sallıyor, kendi kendine konuşuyordu:

“Gocuksuz da ısındım” dedi. “İçtiğim bir kadehçik kanıma karıştı. Gocuğa hiç gerek yok. Derdimi tasamı unuttum, yürüyüp gidiyorum. İşte böyle biriyim ben! Ne olmuş ki? Gocuksuz da yaşarım. İhtiyacım yok ona.

Yalnız, şimdi karım üzülecek. Fakat üzücü bir şey bu doğrusu. Sen çalış dur, elin adamı eve beş kuruş getirmesin. Dur bakalım, madem parayı getirmiyorsun senin derini yüzeceğim, hatta yüzmezsem ne olayım! Bu nedir böyle yahu? Yirmi kapık tutuşturuyor elime bir de! Yirmi kapikle ne yapabilirsin? Bir tek atarsın o kadar! Meteliğe kurşun atıyorum diyor, peki ben ne yapayım? Senin evin var, sığırın var, her şeyin var, ben ise böyle dımdızlak! Sen kendi ekmeğini yaparsın, ben satın alırım. Haftada üç rubleyi ekmeğe yatırıyorum. Şimdi eve gideceğim, ekmek bitmiş olacak, yine gidecek bir buçuk ruble daha. Madem öyle, borcunu öde be adam!”

Böyle kendi kendine konuşarak köşedeki küçük kiliseye yaklaşan ayakkabıcı, kilisenin arkasında bembeyaz bir şey gördü. Hava kararmaya başlamıştı. Dikkatle baktıysa da ne olduğunu anlamadı. “Taş desem orada beyaz bir taş yoktu. Hayvan desem ona da benzemiyor. Başı insan başına benziyor ama bembeyaz bir şey. Hem burada neden insan olsun ki?”

Biraz daha yaklaştı, artık her şeyi seçebiliyordu. Bir de baktı ki karşısında ölü mü diri mi belli olmayan bir adam çırılçıplak oturmuş, kilisenin duvarına yaslanmış, kıpırdamıyor. Korktu ayakkabıcı. “Adamcağızın birini öldürüp soymuşlar sonra da buraya atıp kaçmışlar” diye geçirdi içinden. “İyisi mi başıma bir iş gelmeden gideyim buradan.”

Ve ayakkabıcı yola devam etti. Adamı görmezden gelip, kilisenin ardından dolandı. Biraz yürüdüktan sonra dönüp arkasına baktı. Adam artık duvara yaslanmıyordu, hatta onun bulunduğu tarafa bakar gibi kıvıldamıştı. Ayakkabıcı daha da korktu ve kendi kendine şöyle düşündü: “Yanına mı gitsem yoksa buradan uzaklaşsam mı? Yanına gidersem bir fenalık gelmesin başıma? Nasıl biri olduğunu nereden bileyim? Hayırlı biri olsa buraya düşmezdi herhalde. Ya üstüme atlayıp boğazıma sarılırsa? Kaçacak yer de yok. Bana saldırmasa bile başıma bela olur. Ne yapacağım elin çıplak adamıyla? Üzerimdeki son giysiyi de çıkarıp veremem ya! Aman Tanrı korusun!”

Ayakkabıcı adımlarını hızlandırıp yola devam etti. Kilise iyice geride kalmıştı ama vicdanı sızlıyordu. Yolun ortasında duruverdi. “Ne yapıyorsun sen böyle?” dedi kendi kendine. “Sen ne yapıyorsun Semyon? Adam belki orada can çekişiyor, sen ise korkup, yanından geçip gidiyorsun. Çok mu zenginsin de seni soyacak diye korkuyorsun? Yuh be Semyon, kendinden utan!”

Sonra döndü ve adama doğru yürüdü.

II

Semyon, adama yaklaşmıştı baktı: Gücü kuvveti yerinde genç bir adamdı, bedeninde yara izi yoktu, sadece

üşümüŝ, korkmuş gibiydi; duvara yaslanmış oturuyor, kafasını kaldırıp ona bakmıyordu bile, oldukça halsiz gözüküyordu. Semyon ona biraz daha yaklaştı. Adam birden ayrılmış gibi kafasını kaldırıp ona baktı. Bu bakış Semyon'un onu sevmesine yetti. Elindeki çizmeleri yere attı, kuşağını çözüp çizmelerin üstüne koydu ve kaftanını çıkardı:

“Şu anda konuşmana gerek yok” dedi. “Haydi giy şunu.” Ve Semyon kolundan tutup onu kaldırdı. Adam yerden kalktı. Semyon ince yapılı, temiz görünen adamın tatlı bir yüzü olduğunu fark etti, eli ayağı da sapasağlamdı. Kaftanını onun omuzlarına attı ama adam kollarını geçiremedi. Semyon adamın ellerinden tutup kaftanı giymesine yardım etti, güzelce onu sarıp önünü kapattı ve kuşağını bağladı.

Yırtık pırtık şapkasını da adamın başına geçirmek istedi önce ama kendi başı üşüyünce “Benim kafam kel” diye düşündü. “Onunsa kıvrık kıvrık uzun saçları var.” Şapkayı tekrar kendi kafasına geçirdi. “İyisi mi çizmeleri giydireyim ona.” Adamı oturtup, çizmeleri giydirdi. Adamı güzelce giydirdikten sonra ayakkabıcı şöyle dedi:

“İşte oldu kardeşim. Haydi biraz hareket et de ısın. Geri kalan her şey bir şekilde hallolur. Yürüyebilecek misin?”

Adam kalkıp içtenlikle Semyon'a baktı fakat hiçbir şey söylemedi.

“Neden konuşmuyorsun? Kış buraya geçirecek değiliz ya! Hemen eve gitmemiz lazım. Haydi bakalım al şu değ-neğimi, yorulursan ona yaslanırsın. Haydi yürüyelim!”

Adam yürümeye başladı. Rahat yürüyor, geride kal-mıyordu.

Yolda ilerlerken Semyon sordu:

“Nerelisin bakalım?”

“Buralı değilim.”

“Buralı olsan tanırdım elbet. Nasıl geldin buraya, yani kilisenin oraya nasıl geldin onu soruyorum.”

“Söyleyemem.”

“Birileri kötülük mü etti sana?”

“Kimse kötülük etmedi. Tanrı cezalandırdı beni.”

“Elbette her şey Tanrı’dan gelir ama yine de kendine bir yer bulmalısın. Nereye gitmek istiyorsun?”

“Hiç fark etmez.”

Semyon şaşırılmıştı. Adamın serseriye benzer bir hali yoktu ve konuşması da kibardı ama kendi ile ilgili hiçbir şey söylemiyordu. “Kim bilir neler olacak...” diye düşün-dü ve adama şöyle dedi:

“Peki öyleyse benim evime gel, biraz da olsa dinle-nirsin.”

Semyon yürüyor, adam da onun hızına ayak uyduru-yordu. Rüzgâr hızlanmış, Semyon’un gömleğinin içine

kadar giren soğuk onu ürpertmişti. Sarhoşluğun etkisi de geçmeye başlayınca üşümüştü. Karısının ceketine sımsıkı sarınıp burnunu çekerek yürürken “Al sana post! Post almaya diye çıktım, kaftansız dönüyorum, hem de yanımda çıplak bir adamla!” diye düşündü. “Matryona bundan hiç hoşlanmayacak.” Matryona’yı düşündükçe içi sıkılıyordu Semyon’un. Fakat yanındaki garip adama bakıp, kilisenin yanındaki bakışını hatırlayınca kalbi ferahlıyordu biraz.

III

Semyon’un karısı erkenden kalkmış, her şeyi hazır etmişti. Odun kesmiş, su taşımış, çocukları doyurmuş, kendisi de bir şeyler yiyip düşüncelere dalmıştı. Ne zaman ekmek yapmalıydı, bugün mü yarın mı? Koca bir parça daha ekmek vardı.

“Semyon orada yemek yediyse akşam yemeğinde çok yemez, yarına da ekmek kalır” diye düşündü.

Matryona ekmek parçasını elinde evirdi çevirdi ve kararını verdi: “Şimdiden ekmek yapmayayım. Bir ekmeğe yetecek kadar un kaldı. Bununla cumaya kadar idare etmeliyiz.”

Ekmeği kaldırıp kocasının gömleğini yamamak için masaya oturdu. Bir yandan yama diyor bir yandan da kocasının gocuk için nasıl bir post alacağını düşünüyordu.

“Derici onu kazıklamasa bari. Benimki zaten çok saf-tır. Kendisi kimseleri kandırmaz ama onu ufak bir velet bile dolandırabilir. Sekiz ruble de az para değil yani. İyi bir gocuk yapılır onunla. Tabaklanmış deriden olmasın da varsın gocuk olsun. Geçen kış perişan olduk gocuk-suz, ne suya gidebildim ne başka bir yere. Benimki de ev-den çıkarken ne bulursa giyer, bana hiçbir şey bırakmaz. Gideli de çok oldu, yakında gelir herhalde. Yoksa, benim adam âlem yapmaya gitmiş olmasın?”

Matryona bunları aklından geçirirken kapının eşiğin-deki basamaklar gıcırdadı, içeri birileri girdi. Matryona iğnesini gömleğine saplayıp sofaya çıktı. İki kişinin gel-diğini gördü: Semyon ve yanında şapkasız, keçe çizmeli bir adam.

Matryona kocasından yayılan içki kokusunu hemen aldı. “Hah işte, âlem yapıp da gelmiş” diye düşündü. Fakat kocasını kaftansız, sırtında sadece bir ceketle, elleri boş, karşısında ezilip büzülürken görünce içi sızladı. “Tüm parayı şu çulsuzla beraber içkiye yatırmış, bir de tutmuş adamı yanında getirmiş” diye düşündü.

Matryona onları içeri aldı ve kendisi de arkalarından girdi. Yabancı adama şöyle bir baktı: Zayıf, sıska bir genç-ti; ne üstünde gömleği ne de şapkası vardı, üstelik onların kaftanını giyiyordu. İçeri girer girmez öylece kalmıştı, ba-kışlarını yere dikmiş, ses çıkarmadan duruyordu. Matr-yona “Ürkek durduğuna göre kötü biri olmalı bu” diye

geçirdi içinden. Kaşlarını çatıp sobanın yanına geçti ve ne yapacaklar diye onları izledi.

Semyon şapkasını çıkarıp, hiçbir şey yokmuş gibi se-
dirine oturdu.

“Hey Matryona!” dedi. “Yemek hazırlasana, haydi!”

Matryona kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Soba-
nın yanında öylece durdu, hiç kıpırdamadı. Bir kocasına
bir adama baktı ve sadece başını salladı. Semyon karısı-
nın sinirlendiğini anladı ama yapacak bir şey yoktu; gör-
mezden gelip yabancıyı kolundan tuttu.

“Otur kardeşim” dedi. “Yemek yiyelim.”

Yabancı sedire oturdu.

“Bir şeyler pişirmedin mi yahu?”

Matryona öfkелendi:

“Pişirdim ama sana değil. Anlaşılan içki kafanı bulan-
dırmış. Post almaya diye çıktın kaftanla geliyorsun, üye-
rine bir de çıplak bir serseri getiriyorsun. Hayır, benim
sizin gibi ayaşlara verecek yemeğim yok.”

“Yeter Matryona! Bilip bilmeden konuşma! Önce sor
bakalım bu adam kim?”

“Sen önce parayı ne yaptığını söyle asıl!”

Semyon ceketinin cebinden üç kâğıt rubleyi çıkarıp
eliyle düzeltti.

“Bütün para işte bu, Trifonov’dan borcunu alamadım
ama yarın verecek, söz verdi.”

Matryona'nın tepesi iyice atmıştı: Kocasını postu almamış, tek kaftanlarını da çıplığın birine giydirmiş, üstelik adamı da eve getirmişti.

Paraları masadan alıp saklamak için götürürken kendi kendine söyleniyordu.

“Size yemek falan yok. Çıplak ayyaşları beslemek benim görevim değil.”

“Eh be Matryona, tut şu dilini biraz. Önce beni bir dinle.”

“Sarhoş bir aptaldan akıl mı alacağım? Hay senin gibi bir ayyaşla evlenmez olaydım! Anacığımın bana verdiği çeyizi bile içkiye yatırdın; post almaya diye çıkıp sarhoş geldin.”

Semyon karısına içkiye sadece yirmi kapık verdiğini, adamı nerede bulduğunu anlatmak istiyordu ama Matryona ağzını bile açmasına izin vermiyor, hiç nefes almadan konuşuyordu. On yıl önce olanları bile hatırlatıyordu.

Matryona konuştu, konuştu, sonra birden Semyon'un üstüne atılıp kolundan yakaladı.

“Ver şu ceketimi! Bir tek o kalmıştı, onu da aldın benden, üzerine giydin! Ver şunu seni uyuz, kör olasıca köpek!”

Semyon ceketini çıkarmaya başladı, tek kolunu tersyüz etti. Kadın cekete asılınca dikişleri söküldü. Matryona ceketini alıp üzerine geçirdi ve kapıya doğru yöneldi.

Çıkıp gitmek istedi ama birden durdu: heyecandan kalbi hızla atıyordu; hem bir fenalık yapmak istiyor hem de bu adamın nasıl biri olduğunu merak ediyordu.

IV

Matryona durdu ve söylenmeye devam etti:

“İyi bir insan olsaydı çıplak olmazdı, üzerinde gömleği bile yok. Hayırlı bir iş yapmış olsaydı, bu herifi nereden bulup getirdiğini söyledin.”

“E söylemeye çalışıyorum ya! Yürüyordum, bu zavalıyı kilisenin yanında otururken buldum, çok üşüyordu. Yaz vakti mi ki bu adam keyfinden çırilçıplak dolaşsın? Beni ona Tanrı gönderdi yoksa mahvolurdu. Hem ne yapardım ki? Başına her türlü iş gelebilirdi. Aldım, giydirdim ve buraya getirdim. Sakin ol biraz. Günahtır Matryona. Ölümlü dünya işte!”

Matryona tekrar kaba bir şeyler söyleyecekti ki yabancıya bakınca sustu. Adam sedirin kıyısında hiç sesini çıkarmadan oturuyordu. Ellerini dizlerine koymuş, başını göğsüne eğmişti; gözlerini kapamış, sanki acı içindeymiş gibi yüzünü buruşturmuştu. Matryona sustu. Semyon da devam etti:

“Matryona içinde Tanrı inancı yok mu senin?”